

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ****Ημερομηνία: Μ. Τετάρτη 28 Απριλίου 2021****Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες****ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ****ΚΕΙΜΕΝΟ Ι****Προωθώντας την ισότητα των φύλων**

[Εισαγωγικό Σημείωμα:

Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου απηύθυνε τον παρακάτω χαιρετισμό στη διαδικτυακή εκδήλωση με θέμα «Προωθώντας την ισότητα των φύλων: ο ρόλος και το πλαίσιο λειτουργίας των θεσμικών μηχανισμών για την ισότητα εν μέσω COVID-19», που διοργάνωσαν το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Ελληνική Προεδρία και η Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, στο πλαίσιο της ελληνικής προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρώπης.]

[...]

Σε συνθήκες κρίσης οι έμφυλες ανισότητες αναπαράγονται και βαθαίνουν. Σε συνθήκες κρίσης γίνεται πιο αισθητό το χάσμα ανάμεσα στα φύλα, αφού οι γυναίκες κατά κανόνα εργάζονται με χαμηλότερες αμοιβές από τους άνδρες, σε κλάδους που έχουν πληγεί βαριά από τις επιπτώσεις της πανδημίας, προσφέροντας τις υπηρεσίες τους υπό επισφαλείς συνθήκες και με το φάσμα της ανεργίας να πλανάται αμείλικτο. Παράλληλα επωμίζονται, σχεδόν ολοκληρωτικά, το βάρος της οικιακής και οικογενειακής φροντίδας, αυτής της «αόρατης εργασίας» που δεν πληρώνεται και συχνά δεν αναγνωρίζεται. Δίπλα σ' αυτές, διπλά αθέατες και αγνοημένες, πασχίζουν να τα βγάλουν πέρα γυναίκες που βρίσκονται σε καθεστώς πολλαπλής ευαλωτότητας. Μητέρες που μεγαλώνουν μόνες τους παιδιά και λόγω πανδημίας βρέθηκαν χωρίς εισόδημα, σε επιδοματικό κενό, χωρίς τη δυνατότητα να αναζητήσουν εργασία, με αποτέλεσμα να βυθίζονται καθημερινά στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Πρόσφυγες και μετανάστριες, που ζουν μέσα στον φόβο και την ανέχεια, συχνά θύματα σωματεμπορίας, σεξουαλικής εκμετάλλευσης, καταναγκαστικής εργασίας, πολλαπλής κακοποίησης. Γυναίκες ηλικιωμένες, ευπαθείς, μόνες, με πενιχρά εισοδήματα. Αν σε όλα αυτά προσθέσουμε και τα ανησυχητικά φαινόμενα ενδοοικογενειακής βίας που αυξήθηκαν κατά την περίοδο της καραντίνας και παραμένουν εξαιρετικά υψηλά, βλέπουμε ότι δημιουργείται ένα κλίμα εκρηκτικό που εξουθενώνει τις γυναίκες.

Όπως έχει παρατηρηθεί, οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες φαίνεται ότι είναι περισσότερο αφορμές για τη διάπραξη εγκλημάτων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, παρά γενεσιουργοί παράγοντες. Κι αυτό γιατί, παρά την πρωτοφανή κοινωνική ένταση που δημιουργεί η πανδημία και η αλλαγή επί τα χείρω της καθημερινότητάς μας, τα φαινόμενα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας εμφανίζονται μέσα σε ένα ήδη καθορισμένο κοινωνικό πλαίσιο, βασικά χαρακτηριστικά του οποίου είναι η κυριαρχία των πατριαρχικών δομών, ο προκαθορισμός των έμφυλων ρόλων και οι διακρίσεις μεταξύ των φύλων. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο συμβαίνει συχνά οι γυναίκες να εσωτερικεύουν τα κοινωνικά πρότυπα που δικαιολογούν την κακοποίησή τους και να αποδέχονται όχι μόνο τη συναισθηματική και οικονομική τους καταπίεση, μέσω των οποίων ασκείται πάνω τους εξουσία και έλεγχος, αλλά και τη σωματική βία σε βάρος τους, επειδή δεν είναι «επαρκείς» σύντροφοι, μητέρες, ή κόρες. Κι έτσι σωματίζουν και υπομένουν, με σοβαρότατες επιπτώσεις για τη σωματική και την ψυχική τους υγεία.

Όμως η βία εναντίον των γυναικών, η ψυχική και σωματική τους εξουθένωση, επηρεάζει ολόκληρη την οικογένεια και διαχέεται στο κοινωνικό σύνολο. Τα παιδιά που μεγαλώνουν σε περιβάλλον ενδοοικογενειακής βίας κινδυνεύουν επίσης από κακοποίηση, παρουσιάζουν προβλήματα συμπεριφοράς, μαθησιακές δυσκολίες, αυτοκαταστροφικές τάσεις, και μεγαλώνοντας τείνουν να επαναλαμβάνουν κακοποιητικές συμπεριφορές, σε ρόλους είτε θύτη είτε θύματος. Φαινόμενο με προεκτάσεις πολιτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές, ακόμα και οικονομικές, φαινόμενο που διαχέεται στην κοινωνία, τη μολύνει και την αρρωσταίνει, η ενδοοικογενειακή βία χρειάζεται άμεση και δραστική αντιμετώπιση. Όπως άμεση και δραστική αντιμετώπιση απαιτούν ευρύτερα οι κοινωνικές διακρίσεις εναντίον των γυναικών, οι οποίες καθίστανται εντονότερες λόγω της υγειονομικής και οικονομικής κρίσης.

Γι' αυτό και είναι σήμερα ιδιαίτερα σημαντικός ο ρόλος των θεσμικών μηχανισμών ισότητας, εφ' όσον καταστατική τους αρχή είναι να διασφαλίζουν ότι οι γυναίκες γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και μπορούν να προσφύγουν στη δικαιοσύνη, όταν αυτά παραβιάζονται. Ότι η νομοθεσία περί ισότητας των φύλων γίνεται σεβαστή. Και κυρίως ότι οι ανησυχίες και οι εμπειρίες των γυναικών θα λαμβάνονται υπόψη στον

σχεδιασμό, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών και προγραμμάτων στην πολιτική, την οικονομική και την κοινωνική σφαίρα.

Αναρτημένο στο presidency.gr 21-10-2020

(Ελαφρώς διασκευασμένο)

ΚΕΙΜΕΝΟ II

[Αόρατες Γυναίκες]

Ο όρος «εργαζόμενη γυναίκα» είναι ταυτολογικός. Δεν υπάρχει γυναίκα που δεν εργάζεται. Απλώς υπάρχουν γυναίκες που δεν αμείβονται για την εργασία τους. Παγκοσμίως, το 75% της άμισθης εργασίας εκτελείται από γυναίκες, οι οποίες δαπανούν από τρεις έως έξι ώρες ημερησίως σε αυτή, συγκριτικά με τους άντρες, που δαπανούν από τριάντα λεπτά έως δύο ώρες. Η ανισότητα αυτή αρχίζει νωρίς (ακόμα και από την ηλικία των πέντε ετών, τα κορίτσια κάνουν πολύ περισσότερες δουλειές στο σπίτι συγκριτικά με τους αδερφούς τους) και αυξάνεται όσο μεγαλώνουν.

Κάθε φορά που εγείρω το ζήτημα της ανισότητας μεταξύ των αντρών και των γυναικών σε ό,τι αφορά την άμισθη εργασία, έρχομαι αντιμέτωπη με το σχόλιο: «Σήμερα όμως καλυτερεύουν τα πράγματα. Οι άντρες σταδιακά κάνουν σε μεγαλύτερο βαθμό όσα τους αναλογούν». Σε ατομικό επίπεδο φυσικά υπάρχουν άντρες που κάνουν περισσότερα. Σε επίπεδο όμως γενικού πληθυσμού; Δυστυχώς όχι, όχι ιδιαίτερα, καθώς αποδεικνύεται ότι το ποσοστό της άμισθης εργασίας των αντρών ουσιαστικά δεν αυξάνεται.

Ακόμα κι όταν οι άντρες αυξάνουν τον χρόνο που δαπανούν σε άμισθη εργασία, δεν κάνουν τις συνηθισμένες εργασίες του νοικοκυριού, που αποτελούν το μεγαλύτερο τμήμα του όγκου εργασίας, αλλά αντίθετα ασχολούνται με τις πιο διασκεδαστικές δραστηριότητες, όπως αυτή της φροντίδας των παιδιών. Είναι επίσης σπάνιο οι άντρες να αναλάβουν τις πιο προσωπικές, δύσκολες, συναισθηματικά εξουθενωτικές πτυχές της φροντίδας ηλικιωμένων προσώπων. Οι γυναίκες είναι έως και δυο φορές πιθανότερο να παρέχουν σε κάποιον εντατική φροντίδα, διαθέσιμες και τις είκοσι τέσσερις ώρες της ημέρας, καθώς και να φροντίζουν κάποιο άτομο με άνοια για περισσότερα από πέντε χρόνια. Οι γυναίκες που παρέχουν φροντίδα συνήθως λαμβάνουν μικρότερη υποστήριξη από ό,τι οι άντρες, με αποτέλεσμα να καταλήγουν να αισθάνονται πιο απομονωμένες και να είναι πιο επιρρεπείς στην κατάθλιψη. Η επιπρόσθετη αυτή εργασία επηρεάζει- συνεπώς- την υγεία των γυναικών.

Caroline Criado Perez, Αόρατες Γυναίκες, εκδ. Μεταίχμιο (διασκευασμένο)

ΚΕΙΜΕΝΟ III

Χαρά και εργασία

Αυτούς που κάνουν ό,τι κάνω εγώ τώρα τους λένε ωτακουστές. Κι είναι μομφή αυτό. Δικαίως. Από πού και ως πού θέλεις ν' ακούσεις πράγματα που ο άλλος δε θέλει να τα ακούσεις. Δεν το θέλησα. Ο καλός καιρός έφταιξε. Που μ' έσπρωξε ν' ακουμπήσω στο παράθυρο και ν' ακούσω αυτά που μια γυναίκα έλεγε σε κάποιον, έχοντας αφήσει κι αυτή το δικό της παράθυρο ανοιχτό, ίσως κι από δική της ανάγκη για λίγο καλό καιρό.

Θα φύγω. Το πήρα απόφαση. Τι υπομονή να κάμω; Για ποιο λόγο; Τάχα και γιατί θ' αλλάξεις εσύ τώρα μετά από τόσα χρόνια, γιατί θ' αλλάξω κι εγώ; Πες μου, για ποιο λόγο. Σ' το είπα από την αρχή: Ζύγισέ το. Μη με βγάζεις από το δρόμο μου για να κάνεις πειράματα. Το ζύγισα, μου είχες πει. Ας ρωτήσουμε αν θες και έναν τρίτο. Μπορεί να ζησει μια γυναίκα μ' έναν άντρα που διαρκώς ρωτάει «γιατί;». Σου λέω: Γιάννη έχω ένα βάρος ασήκωτο, πνίγομαι. Και συ ρωτάς: Γιατί; Σου λέω: Γιάννη, δεν είναι ζωή αυτή, δεν είναι τρόπος αυτός που ζούμε, κάτι πρέπει ν' αλλάξει. Και συ μου λες: Μα γιατί. Σου λέω: Γιάννη, πρόσεξε, όπως δε με ρώτησαν τα αισθήματά μου όταν άρχισαν, δε θα με ρωτήσουν και όταν τελειώσουν, όταν σβήσουν. Καταλαβαίνω ότι κάτι τελειώνει. Και συ με ρωτάς: Γιατί; Σε παρακάλεσα χιλιάδες φορές, σε ικέτευα, χτες ακόμα: Γιάννη, αν δε μπορείς να πεις τίποτ' άλλο, τουλάχιστον μη λες αυτό το ανυπόφορο γιατί. Με χτυπάει στα νεύρα. Με φέρνει σε απόγνωση. Προτιμώ να με βρίσεις, να μη μου δώσεις απάντηση, ν' ανοίξεις την πόρτα και να φύγεις, αλλά όχι αυτό. Και τότε εσύ μου είπες: Μα γιατί;

Δε ξέρω γιατί, αλλά είμαι με το μέρος της. Καλά του τα λες, μονολογώ, καλά του τα λες, και είδες τον εκεί. Τσιμουδιά δε βγάζει.

Δεν αντέχω, συνεχίζει εκείνη, όλη μέρα κλεισμένη εδώ μέσα, δεν αντέχω. Εσύ νομίζεις ότι μπορεί να χορτάσει μια ζωή με το χρέος. Αμ' δεν μπορεί. Έχει και χαρές ετούτη η ζωή. Θα φύγω. Τελειώσε. Χώνεψέ το. Εσύ είσαι μεταμορφωμένος ο θάνατος. Κι εγώ θέλω να ζήσω. Τ' άκουσες;

Βγάζω το κεφάλι μου έξω από το παράθυρο και βλέπω μέσα στο ξένο δωμάτιο. Μόνη της μιλάει. Σιδερώνει και μιλάει.

Κική Δημουλά, εκτός σχεδίου, εκδ. Ίκαρος.¹

¹ Το κείμενο έχει μεταφερθεί στο μονοτονικό σύστημα.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να συνοψίσετε σε 60-70 λέξεις τις μορφές παραβίασης των δικαιωμάτων των γυναικών, όπως παρουσιάζονται στο Κείμενο Ι.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

B1. Πώς η ομιλήτρια στο Κείμενο Ι συνομιλεί ως προς το περιεχόμενο με τη συντάκτρια του Κειμένου ΙΙ;

Μονάδες 15

B2. Ποια είναι η πρόθεση της Προέδρου της Δημοκρατίας στη δεύτερη (2^η) παράγραφο του Κειμένου Ι «Όπως έχει παρατηρηθεί... ψυχική τους υγεία.»; Να εντοπίσετε τους δύο (2) τρόπους ανάπτυξης που υπηρετούν την πρόθεση αυτή και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

Μονάδες 10

B3. α) «Σήμερα όμως καλυτερεύουν τα πράγματα. Οι άντρες σταδιακά κάνουν σε μεγαλύτερο βαθμό όσα τους αναλογούν».

Η συντάκτρια του Κειμένου ΙΙ στη δεύτερη παράγραφο παρουσιάζει τις παραπάνω απόψεις ως:

α) ευχή, β) βεβαιότητα γ) αναγκαιότητα.

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση και να αιτιολογήσετε την επιλογή σας. Ποιες αλλαγές πρέπει να γίνουν στη διατύπωση, για να αποδοθούν οι σκέψεις της ως δυνατότητα; (Μονάδες 8)

B3. β) «Αν σε όλα αυτά προσθέσουμε και τα ανησυχητικά φαινόμενα ενδοοικογενειακής βίας που αυξήθηκαν κατά την περίοδο της καραντίνας και παραμένουν εξαιρετικά υψηλά, βλέπουμε ότι δημιουργείται ένα κλίμα εκρηκτικό που εξουθενώνει τις γυναίκες».

Η ομιλήτρια στο παραπάνω απόσπασμα της δεύτερης (2^{ης}) παραγράφου του Κειμένου Ι χρησιμοποιεί εκτενώς α' πρόσωπο. Πού αποσκοπεί με τη συγκεκριμένη επιλογή της και πώς επηρεάζεται από αυτή το ύφος του αποσπάσματος; Ποιες αλλαγές πρέπει να γίνουν στο παραπάνω απόσπασμα, ώστε το ύφος να γίνει τυπικό και επίσημο; (Μονάδες 7)

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ Γ**

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το θέμα που προκύπτει από το περιεχόμενο των λόγων της γυναίκας που παρακολουθεί η αφηγήτρια στο Κείμενο ΙΙΙ; Ποια είναι η δική σας τοποθέτηση στο ζήτημα αυτό; (150- 200 λέξεις).

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ Δ**

Αξιοποιώντας στοιχεία από τα Κείμενα Ι και ΙΙ, να εξετάσετε για ποιους λόγους είναι αναγκαία η εδραίωση του σεβασμού ειδικά στο πλαίσιο της οικογένειας.

Κειμενικό είδος: Επιχειρηματολογικό κείμενο- Ομιλία

Πομπός: Μαθητής/ Μαθήτρια

Μέσο: Διαδικτυακή ημερίδα με αφορμή την 8^η Μαρτίου, Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας.

Αποδέκτης: Σχολική κοινότητα, καθηγητές και μαθητές.

Όριο λέξεων: 350- 400 λέξεις.

Μονάδες 30**Σας ευχόμαστε ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!**